

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII

Etapa națională

25 aprilie 2024, Suceava

Clasa a XI-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.
- Timpul de lucru: trei ore.
- Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

În colțul ulicioarei ce duce la gară, felinarul funinginit împrăștia o lumină gălbuie, mucezită. Umbrele pervazurilor se tolăneau rășchirate ca degetele unei mâini uriașe și se pierdeau în beznă.

— Taci că-i bine! răsuflă Nicolae, oprindu-se oleacă sub felinar.

— Oare n-o fi trecut? șopti feciorul, ca să zică și el ceva.

— Da de unde! Doar l-am fi auzit șuierând, făcu bătrânul cu mândrie, urnindu-se iar înainte.

Gara era pustie toacă. Numai într-un ochi de fereastră clipea flacăra bolnavă a unei lămpi de veghere. Cele trei perechi de șine licăreau, ca niște dungi de argint, sub pâlpăirea luminii chircite.

— Bine că ne vedem aici, zise Nicolae Tabără, scârjâind prundișul peronului cu pașii săi apăsăți. De-acu poate veni când i-o plăcea, că nu mi-e frică...

Dibuiră amândoi prin întuneric, căutând vreun locșor unde să se adăpostească până va sosi trenul. Feciorul, mai îndrăzneț, se apropie de ușa sălii de așteptare și puse încetinel mâna pe clanță. Era încuiată. Zări în stânga ușii o bancă, o pipăi cu băgare de seamă, parcă s-ar fi gândit să se așeze sau nu, stătu o clipă la îndoială și, în sfârșit, se lăsă alături, pe lespeda de piatră dinaintea pragului. Bătrânul își alunecă sarcina pe bancă și se cocoloși și el lângă fecior.

— Pesemne-i cam devremior, se scânci feciorul într-un târziu.

— Pesemne... Om aștepta, ce să facem? răspuse Nicolae obosit.

Și de-acum amuțiră amândoi. Priveau duși încoace-încolo, se așezau mai bine pe lespede și gemeau năbușit, în răstimpuri, parc-ar fi fost strânși în curele.

Cerul se mai răzbunase. Pete vinete-șterse, presărate rar cu stele, se deschideau prin volbura neagră de nouri.

De jur împrejur linii spălăcite, nehotărâte, tremurau în beznă. Coamele dealurilor din față, ca un tăiuș de fierăstrău uriaș și hodorogit, se desenau din ce în ce mai lămurit pe pânzișul cenușiu al văzduhului, iar deasupra lor coroanele plopilor bătrâni de pe țarmul Someșului se ridicau negre, ca niște mâini amenințătoare.

Flăcăul se cotoșmăni mai bine pe lespede, își aduse genunchii până la nas și, cuprinzându-i cu amândouă brațele, mormăi scurt și muștrător:

— Nu mai vine...

— Nu, tuși Nicolae, scotocind în chimir după lulea.

Aprinse și începu a păcăi* alene, nepăsător, scuipând des și țâșnitor printre dinți.

Gara cu magaziile ei sure se dezbrăca de întunec. Un vânt aspru, tomnatec vâjâia prin porumbiștea dimprejur, scutura stăruiitor olanele coperișurilor. Iar peste linie, ascunsă sub sălciile zăvoiuului, hruba de nuiete a hamalului răsări și ea, trezită din somn, cu ochiul ei roșu, plâns și ars de sărăcie.

Dinspre târg, deodată, se desluși zgomotul unor pași târâți, greoi, însoțiți de gemete înfundate. Feciorul ridică fruntea, trase cu urechea și zise înnăbușit:

— Vine cineva...

Portița zăplazului scârțâi prelung și o babă gârbovită ca un gânj* se apropie de drumeți.

— Oare n-am întârziat, oameni buni? întrebă dânsa îngrijorată.

— Nu, lele, nu, murmură Nicolae cu pipa între măsele. Da până unde? adăugă apoi cu jumătate gura, în vreme ce baba se ghemui pe bancă, gâfâind ca un dobitoc trudit.

— Până la Beclean, răspuse ea pițigăiat, ștergându-și obrazii cu mânecile cămășii. Numai până la Beclean... A, vai de sufletul meu, ce-am alergat!... Mă temeam să nu întârziu,

Doamne ferește, de năprasnicul ăsta de tren, că mi s-a părut că-l aud șuierând când eram pe la biserică. Uuf! Toată-s un lac de apă... Și dumneavoastră-l așteptați?

— Îl așteptăm și văd că nu mai vine...

— Vă duceți departe?

— Ba nu... Până la Salva...

— Apoi ce să faci? Cată să ne sfărmăm și să ne izbim, dacă vrem să trăim în pârdașnica asta de lume... Așa... Ce să facem?

Și iar mocniră, acuma tustrei, oftând și gemând în răstimpuri, cum fac țărani când nu mai știu ce să vorbească.

După o bucată de vreme, un felinar verde ieși din cocioaba hamalului. Lumina gătită se bălăbănea necurmat, dispărea și iar se vedea.

— Aha, tresări flăcăul, de-acu îndată sosește.

Felinarul se mări din ce în ce, și pe urmă se desluși și chipul negru, bărbos, al hamalului.

— Să dea Dumnezeu bună dimineața, făcu Nicolae trăgănat și smerit, sculându-se și dându-se la o parte.

— Noroc, bombăni scurt hamalul.

— Oare vine degrabă, domnule? Întrebă și baba, apropiindu-se un pas spre hamalul care înjura, necăjindu-se să potrivească cheia în broasca ușii.

— Ce-mi tot dârlăiești aici, babo? Ce-mi bați capul și dumneata? Nu cumva ți-ai ținea gura? se rățoi deodată hamalul, semeț în sufletul său rânced că poate certa și el pe cineva care-i mai slab decât dânsul...

Apoi, încetul cu încetul, gara se dezmoții. Prin săli, pe peron, luminile lămpilor începură a răspândi raze galbene, cârcălite*, care tremurau și se îngrămădeau pe fețele încrețite ale celor ce așteptau. Pe ulicioară, se auzeau tot mai des leopăiturile pașilor grăbiți. Când și când, uruitul roților unei trăsurii înjunghia văzduhul, se iuțea apropiindu-se și se tăia scurt; urma gâfâitul cailor trudiți, vorbele repezi, aruncate din vârful limbii, ale celor ce soseau...

Acum sala de așteptare se umplu de lume. Țăranii, cu fețele supte, cu umerii obrajilor ieșiți în afară, cu barba și mustățile zbârlite, se îmbulzeau de-a valma printre muncitorii spâni, cu obraji ca cenușa, îmbrăcați în straie nemțești, murdare și ferfenițite.

Apoi, deodată, dintr-o odaie vecină, șeful gării ieși somnoros, bosumflat, învăluit într-o manta groasă, și intră în birou trântind ușa. Se certase cu nevastă-sa, fiindcă îl sculase mai devreme cu cinci minute, și acuma era furios pe toată lumea. Printre oamenii din sală se răspândiră ca fulgerul șoaptele: „Biletele! Vine al ce dă bilete! Haideți la bilete!” Șeful însă se plimba plictisit, încoace și încolo, cu ochii jumătate închiși, pe urmă se opri, se întinse de câteva ori de-i pocniră oasele, își aruncă privirea spre ceasornicul din perete și se repezi pe peron, unde prinse a trece în revistă pe călătorii care tropăiau din picioare, zgribuliți și rebegiți de frig.

În sfârșit geamul ghișeului se deschise, și pe marmora soioasă începură a zângăni banii azvârliți în pripă. Nicolae Tabără cu feciorul său se umeriră* și dâșii de zor spre rampă, strângând în pumnii încheștați paralele umezite de sudoare. Dar un vardist se răsti la ei, ațintindu-le calea:

— Unde vă împingeți, he? Nu puteți aștepta până vă vine rândul? [...]

Din depărtare un șuier prelung și răgușit spintecă aerul.

— Vine, vine! fierbea lumea neliniștită, îmbăcsindu-se în ruptul capului spre ghișeu.

Liviu Rebreanu, *Proștii* (1910)

*a p^ăcăi, vb. – a trage din lulea producând un zgomot caracteristic.

*g^ănj, s.n (pop. și reg.) – împletitură făcută de nuiete sau de scoarță de tei, întrebuințată în loc de funie.

*c^ărcălit, adj – m^ăzgălit.

*a se umeri, vb. – a se opinti, a pune umărul.

B.

ȘEFUL GĂRII: Oricum... povestea mea... nu e chiar atât de... atât de... Nu e cine știe ce. Trebuie să recunosc asta, sunt atâția ani de când... știți, aici, se întâmplă atât de rar ceva, ceva cu adevărat... așa... cu adevărat... Hm! De altfel, voiam să vă cer și scuze... pentru cele întâmplate... pentru cei doi... care sporovăiesc, da, tot timpul sporovăiesc, ha, ha... Bruno și Grubi, înțelegeți? Doi băieți singuri... Nu sunt însă băieți răi... atât de răi... cum ar fi putut să ajungă... dacă... cine știe? Nu, nu sunt deloc băieți răi. [...]

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Pe aici... chiar nu trece niciun tren?

ȘEFUL GĂRII: Asta era! Da! Asta era! Știam! (*Reținut.*) Nu, domnule, nu trece. Ar fi grozav, ar fi extraordinar... să treacă... Dar nu trece... Știu cât de dureros trebuie să fie... pentru dumneavoastră... Vă înțeleg perfect, credeți-mă. (*Pentru sine.*) Nu, nu... nu s-a întâmplat niciodată... să treacă... (*Revelație.*) E o gară moartă!

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Moartă?!

ȘEFUL GĂRII (*Bucuros că a captat atenția CĂLĂTORULUI.*): Moartă! Moartă de tot! Cum vă place? Sună frumos, nu? E moartă, moartă până în adâncul oaselor. E moartă și putrezită, o bate vântul, atât. Ha, ha... Toate sunt moarte aici, domnule... Copacii sunt morți, iarba e moartă. Priviți aceste șine... aceste șine care par, da, par atât de solide, atât de puternice... aceste șine de fier... Ei bine, le simt, au murit și ele, da... Sunt sigur că dacă într-o bună zi ar trece pe aici un tren, dacă s-ar întâmpla, prin minune, să mai vină pe aici un tren... ei bine, aceste frumoase șine... s-ar topi, domnule! S-ar topi, ar dispărea, pur și simplu, sub roțile trenului, s-ar pulveriza... S-ar prăbuși în neant... pentru că sunt moarte, moarte de tot... Numai eu știu cât sunt de moarte... Da, domnule, eu simt, eu simt cum moare gara, o simt cum se scufundă încet în praf, îi simt încheieturile, cum îi tremură încheieturile, da, cum se chircește de frig... Da, da, se chircește de frig, n-o să mă credeți, dar eu simt când îi este frig... când începe să geamă de frig... Ehe, multe aș avea eu de spus, domnule... Sunt zile când simt cum acoperișul, cum acoperișul acesta roșu... începe să curgă, începe să alunece încet... peste pereți... peste uși și peste ferestre... Se lasă în jos, ca un animal pe care îl dor genunchii, ca un animal obosit... Priviți, domnule, priviți aici, această lespede... acest peron lung... fiți atent, domnule... (*Se lasă în genunchi și ciocănește ușor în peron, apoi ascultă fascinat, cu urechea lipită de piatră.*) Auziți? Auziți cum sună? Domnule! Acest peron e mai subțire decât o foaie de hârtie! E atât de subțire, încât mă tem uneori să nu-l înfășoare vântul... ca pe un cearceaf...

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE (*Ascultă tot mai amuzat, din când în când are scurte iluminări în ochi.*): Ce frumos! (*Înveselit.*) Hi, hi... E atât de frumos...

ȘEFUL GĂRII (*Radiind de fericire.*): E amuzant, nu? Ha, ha... Nu?

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Și atunci... dacă e moartă... Dumneavoastră ce faceți într-o gară moartă?

ȘEFUL GĂRII (*Buimac, surprins de întrebare.*): Păi... nimic. Veghez. Nu? cineva trebuia să fie și aici, să vegheze... nu? Eu... de patruzeci de ani... în fiecare zi... aștept, mă uit, mănânc... stau... Da. Sunt multe lucruri de făcut... și aici... chiar dacă nu trece niciun tren... Și, de fapt, acum, nici n-ar mai avea vreun sens, chiar dacă ar trece... Vedeți? Fiecare cu povestea lui. Chiar dacă a noastră, nu-i așa?, nici pe departe... nu-i atât de frumoasă...

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE (*Imunizat la reveriile ȘEFULUI GĂRII.*): Așadar, n-am să pot pleca de aici.

ȘEFUL GĂRII: Nu știu... Cred că nu... Vedeți, de aici, de obicei, nu se mai pleacă. Nimeni nu mai apucă să plece... de aici... Și, de fapt, acum, nici n-ar mai avea vreun sens, chiar dacă ar trece... Vedeți? Fiecare cu povestea lui. Chiar dacă e a noastră, nu-i așa, nici pe departe... nu-i atât de frumoasă...

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE (*Imunizat la reveriile ȘEFULUI GĂRII.*): Așadar, n-am să pot pleca de aici.

ȘEFUL GĂRII: Nu știu... Cred că nu... Vedeți, de aici, de obicei, nu se mai pleacă. Nimeni nu mai apucă să plece... de aici... Și, de fapt, nici nu mai vrea să plece... Uitați-vă la Grubi [...]. Nici el n-a mai putut pleca... Deși... Dar nici Bruno n-a mai putut pleca niciodată... deși... deși... Domnule! În lumea asta nici n-ai unde pleca... Unde să pleci? Și de ce să pleci? Dacă stăm să ne gândim... să ne gândim bine... Ce e mai frumos... decât o gară... ca aceasta... liniștită, sigură... o gară despre care... n-are niciun rost să te îndoiești... că s-ar putea să te tulbure... nu? Aici, domnule, e bine, pentru că e clar că nu s-ar putea întâmpla nimic... nimic din ce ar putea să ne tulbure... mințile și sufletul... ha, ha... De aceea, domnule, Bruno vinde bilete! A învățat să vândă bilete! E cel mai frumos vânzător de bilete! Ehe! Să-i vedeți fața... și mâinile, da, cum îi tremură mâinile, cum îi asudă fața când ne jucăm... hm... uneori... de-a călătorii care cumpără... bilete... E un joc tare naiv... dar ne place.

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Vă jucați de-a călătorii?

ȘEFUL GĂRII (*Chinuit.*): Da... e un fel de-a spune... de a încerca să pătrundem... mai adânc... în miezul unor lucruri... Oricum, important e că Bruno a înțeles... a ales această cale... Că s-a făcut... ceea ce s-a făcut... înțelegeți? Să poți să fii casier, într-o gară ca a noastră, într-o gară pustie... nu e puțin lucru...

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Și Grubi? Grubi ce e?

ȘEFUL GĂRII: Grubi e hamal.

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Aha! Gara n-avea hamal.

ȘEFUL GĂRII (*Înfierbântat*): Exact! Exact! Duceam o mare lipsă de hamali... Nu se mai putea fără hamal...

CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: La ce vă trebuia hamal?

ȘEFUL GĂRII (*Consternat*): Cum? Ce? Cum să nu avem? Se poate? Orice gară are nevoie de hamal. Și apoi... însuși Grubi... a venit aici... pentru că a avut un vis... Vedeți? Fiecare cu povestea sa... Ehe, ce vis a avut Grubi!

Matei Vișniec, *Călătorul prin ploaie* (1982)

Subiectul I (30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează două mijloace diferite prin care se manifestă o funcție a limbajului identificată în cele două texte. **5 puncte**
2. Prezintă valoarea stilistică a adjectivelor din textul A. **5 puncte**
3. Evidențiază două particularități ale tiparului dialogat din textul B. **5 puncte**
4. Explică semnificația secvenței:
„CĂLĂTORUL PRIN PLOAIE: Vă jucați de-a călătorii?
ȘEFUL GĂRII (*Chinuit*): Da... e un fel de-a spune... de a încerca să pătrundem... mai adânc... în miezul unor lucruri...”, din textul B. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre modul în care imaginea *gării* este valorificată în cele două texte. **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea (35 de puncte)

Imaginează-ți că ești Nicolae Tabără, personajul din fragmentul extras din nuvela *Proștii* de Liviu Rebreanu.

Redactează un text de 150-300 de cuvinte care să reprezinte continuarea fragmentului, realizată din perspectiva ta. În textul tău, vei include o secvență descriptivă și una argumentativă, fiecare de minimum 40 de cuvinte.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea (35 de puncte)

Scrie un eseu de minimum 600 de cuvinte despre *destinul uman ca poveste*, pornind de la cele două texte date și valorificând experiențele tale culturale (literatură, arte plastice, muzică, cinematografie, filosofie etc.).

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.